



Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

J.nr. 001-11781

Ref. Jesju m. fl.

September 2014

Aftale mellem KL og Miljøministeriet om en række indsatser til realisering af Danmark uden affald

Regeringens ressourcestrategi "Danmark uden affald" indeholder mål for genanvendelse af husholdningsaffald og de forventede effekter af andre initiativer. En stor del af strategiens initiativer har kommunerne som en vigtig medspiller med en central rolle i virkeliggørelsen af regeringens ny affaldspolitik. Denne aftale beskriver samarbejdet mellem KL og Miljøministeriet. Begge parter gør en aktiv indsats for at fremme målsætningerne i ressourcestrategien og for at de kommunale affaldsplaner og en række indsatser, bidrager til realisering af ressourcestrategien.

Det bemærkes, at en væsentlig forudsætning for den øgede genanvendelse, som er ressourcestrategiens mål, er, at der er et marked, som på kommerciel basis kan omsætte de indsamlede materialer.

Der er brug for at understøtte stordriftsfordele og effektive løsninger, så kommunerne går sammen på tværs af kommunegrænser og ikke opfinder hver deres løsninger.

KL og Miljøministeriet vil samarbejde om, at der er den rigtige kapacitet til sortering og evt. behandling, så begge dele sker koordineret og på en omkostningseffektiv måde.

Indsatsområder og målsætninger

Husholdninger og servicesektor

Genanvendelsen af papir, pap, plast, metal, glas, træ og organisk dagrenovation skal forøges i Danmark, og ressourcerne i affaldet skal udnyttes bedre. Derfor skal meget mere af affaldet fra husholdningerne og servicesektoren genanvendes.

I dag er der allerede en række kommuner, der indsamler organisk dagrenovation, og der er gode erfaringer med at anvende organisk affald til at producere lagerbar energi i biogasanlæg og samtidig frigøre næringsstoffer som fosfor m.v., der kan anvendes som gødning og dermed reducere behovet for kunstgødning.

Skal målsætningen nås, forudsætter det, at der fremover i større omfang sker en separat indsamling af det organiske affald. Generelt vil eksisterende indsamlingsordninger skulle udvides eller nye indsamlingsordninger skulle etableres i kommunerne, så borgerne sikres bedre adgang til at sortere mere husholdningsaffald til genanvendelse.

KL og Miljøministeriet er enige om, at indsatserne i denne aftale sætter rammerne for kommunernes indsamling og afsætning af husholdningsaffaldet i et omfang, der muliggør efterfølgende genanvendelse på 50 % i 2022, som er strategiens målsætning.

Bygge og anlæg

Bygge- og anlægsaffald udgør langt den største andel af den samlede affaldsmængde, og næsten 90 % af bygge- og anlægsaffaldet genanvendes i dag. En del af bygge- og anlægsaffaldet indeholder miljøfremmede stoffer. Det handler om at få fjernet disse, så de ikke spredes til miljøet – og om at være mere opmærksom på farlige stoffer, som kan udgøre en risiko for natur og menneskers sundhed.

Kommunerne har en aktiv rolle f. eks. i forbindelse med, at de affaldsrelevante initiativer i regeringens handlingsplan for håndtering af PCB i bygninger gennemføres. Kommunalbestyrelsen modtager anmeldelser om renovering og nedrivning af bygninger og anlæg, herunder oplysninger om screening og kortlægning af PCB i bygninger og anlæg. Kommunen fører også tilsyn med, at affaldsproducerende virksomheder udsorterer farligt affald, PCB-holdigt affald og termoruder fra deres bygge- og anlægsaffald, og at virksomhederne kildesorterer deres bygge- og anlægsaffald. Desuden fører kommunalbestyrelsen tilsyn med, at væsentlige dele af affaldsproducerende virksomheders kildesorterede erhvervsaffald, som er egnet til materialenyttiggørelse, materialenyttiggøres.

Forventningen er, at initiativerne i ressourcestrategien vil medføre en bedre kvalitet i genanvendelsen af bygge- og anlægsaffaldet samtidig med, at en høj genanvendelsesprocent bliver opretholdt, hvilket konkret betyder:

- Begrænsning af uacceptabel spredning af problematiske stoffer i miljøet med bygge- og anlægsaffaldet ved at hæve kvaliteten af det affald, der anvendes til nye formål (nyttiggøres).
- Materialer i mindst 70 % af den samlede mængde af bygge- og anlægsaffald anvendes til nye formål (nyttiggøres).

Grøn omstilling

Ressourcestrategien vil fremme mere sortering og genanvendelse af affald. Det kan understøtte teknologiudvikling og de styrkepositioner, vi har i Danmark inden for f.eks. udsortering, genanvendelse af materialer, behandling af organisk affald og forbrænding. Regeringen har prioriteret tilskud til udvikling af nye teknologiske løsninger, der kan fremme ressourceeffektiviteten og den grønne omstilling i Danmark. Kommunerne kan medvirke til at fremme eksport for de grønne teknologivirksomheder. I partnerskaber på tværs af offentlig og privat sektor kan kommunernes viden og erfaringer ofte bruges til gavn for vækst for virksomhederne.

Affaldsdata

Pålidelige data om affaldsstrømmene i Danmark er en forudsætning for en god planlægning og opfølgning på affaldsområdet i Danmark. Der skal derfor sikres, at der indsamles pålidelige data om affaldsstrømmene i Danmark på den mest effektive måde i ét system. Kommunerne er både leverandører og brugere af data, hvorfor kommunerne også er en central aktør og har behov for entydige og valide data til brug for planlægning, vejledning, tilsyn og kontrol.

For at understøtte målene i det politiske forlig fra 2007 har Miljøstyrelsen etableret tre IT-systemer: Affaldsdatasystemet, Affaldsregisteret og NSTAR (Affaldsregulativer). Der arbejdes på, at kommunerne i 2016 vil kunne bruge ADS (Affaldsdatasystemet) som den primære datakilde for administrationen af affaldsområdet.

For at skabe én samlet informationsarkitektur om affaldsstrømmene i Danmark udarbejdes en kortlægning af de arbejdsgange og -processer, som videreudvikling af de digitale systemer skal understøtte. Indholdet og metoden i denne kortlægning aftales i det videre forløb mellem KL og Miljøstyrelsen.

Der er behov for at forbedre datakvaliteten, hvilket parterne er enige om skal ske i et samarbejde. Det er nødvendigt, at grunddata om affald deles mellem relevante aktører og systemer og at man har en fælles informationsmodel for affaldsdata, herunder informationer om de enkelte aktører og de forskellige regler i kommunerne.

Miljøstyrelsen vil arbejde på, at der skabes størst muligt sammenhæng mellem de tre datasæt og systemer og at data stilles til rådighed for kommunerne i en teknisk praktisk form. Miljøstyrelsen vil i samarbejde med parterne standardisere dataformater, således data kan genbruges i flest mulige systemer.

Miljøstyrelsen vil offentliggøre dokumentationen for de nuværende grænseflader. Samtidigt vil Miljøstyrelsen arbejde for at affaldsdatamodellen bliver udvidet med geografisk information, således at den geografiske dimension kan indgå i kommunernes arbejde med affaldsdata.

I den løbende brug af systemerne og dialog mellem parterne og de private aktører indgår, hvordan dataindsamlingen kan forbedres, således at alle fraktioner, herunder byggeaffald, registreres på en måde så der skabes et brugbart datagrundlag for kommunerne.

Elektronik

Elektronik- og shredderaffald indeholder mange værdifulde materialer, herunder særligt de 14 metaller, som bl.a. EU har udpeget som kritiske. Genanvendelsen af metaller kan øges gennem øget indsamling af elektronik og batterier og forbedret behandling af elektronikaffald.

For elektronikaffald og batterier er der indført producentansvar, som betyder, at producenter af elektrisk og elektronisk udstyr og batterier har ansvaret for produkterne, når det bliver til affald. I praksis betyder det, at producenten har ansvaret for, at indsamling og behandling af affaldet sker efter reglerne, samt at producenten helt eller delvist skal finansiere indsamlingen af elektronikaffald. Kommunerne er ansvarlige for at sikre en let tilgængelig måde for borgerne at aflevere deres elektronikaffald og batterier.

Der er behov for at fokusere indsamlingsindsatsen for at sikre indsamling af navnlig den elektronik og de batterier, der i dag ender i ikke-registrerede eller ikke-lovlige affaldsstrømme. Danmark har allerede gode resultater for indsamling af elektronikaffald, men et nyligt publiceret miljøprojekt indikerer at omkring 20 % af elektronikaffaldet enten ikke bliver indsamlet eller registreret korrekt.

Det bemærkes i den forbindelse, at producenterne har en væsentlig rolle ift. information og vejledning af borgerne, ligesom der er behov for samarbejde mellem producenter og kommuner, så den høje indsamling fastholdes.

Effekten af ressourcestrategiens initiativer forventes at være:

- I 2018 indsamles 65 % af de markedsførte mængder elektrisk og elektroniske udstyr, herunder 75 % fra husholdninger.
- I 2018 indsamles 55 % af de markedsførte bærbare batterier.

Økonomi

Af finansloven for 2014 fremgår at der er afsat 50 mio. kr. årligt i 2014-2017 til gennemførelse af initiativer til understøttelse af målsætningen Ressourcestrategi 2013 om 50 pct. genanvendelse af husholdningsaffald i 2022. KL vil modtage op til 1,5 mio. kr. årligt i perioden 2014-17 for at koordinere de kommunerettede initiativer og drive projekter som eksperter og samarbejdspartner.

Hertil kommer midler fra MUDP til affaldsområdet og midler afsat til projekter finansieret af Miljøministeriets ramme.

Endvidere er der afsat 8,9 mio. kr. årligt til drift og videreudvikling af ADS.

Indsatser

Generelt

Der etableres en styregruppe med deltagelse af KL og Miljøministeriet.

Miljøministeriet og KL understøtter sekretariatsbetjeningen af styregruppen, der skal sikre kommunal forankring og overordnet koordinering i forhold til de kommunerettede initiativer.

For at understøtte kommunernes opgaver, støtte op om målsætningerne i Danmark uden affald og sikre en god implementering koordinerer Miljøministeriet og KL på overordnet niveau de kommunerettede initiativer i ressourceplanen. Derudover gennemfører KL i 2014-2016 en række af aktiviteterne. Aktiviteterne vil blive inddraget på kommunernes affaldsnetværk, temamøder på KL's årskonferencer: Politisk forum og Kommunernes netværksdage, KTC-årsmøde m.v. Miljøministeriet vil i relevant omfang bidrage til disse aktiviteter. KL vil aktivt følge aktiviteter og fremdrift i udvalgte partnerskaber og projekter med information og vidensdeling på kl.dk, dialogportaler og øvrige medier og sociale netværk.

KL vil forestå nogle projekter på forskellige områder, jf. listen af indsatser nedenfor. Arbejdsformen vil bestå i at invitere en række kommuner til at gå med i fælles pilotprojekter, så der skabes volumen fra start. Dette med henblik på innovation og udvikling af nye løsninger. Desuden vil der blive organiseret en erfaringsudveksling mellem alle kommuner via en række netværk og kanaler, jf. også ovenfor.

Det eksisterende dialogforum mellem KL, kommuner og Miljøstyrelsen videreføres og fokuseres mod at drøfte og initiere initiativer og indsatser der kan understøtte og opfylde målene i Ressourceplanen 2013. Aftalens indsatser drøftes endvidere i tæt samarbejde med de relevante parter på affaldsområdet. Der nedsættes en følgegruppe bestående af de centrale aktører på affaldsområdet, herunder eksempelvis Dansk Affaldsforening, Dansk Industri, Affalds- og

ressourceindustrien, Dansk Byggeri, Dansk Erhverv, Landbrug og Fødevarer samt Danmarks Naturfredningsforening.

1. Der udarbejdes overblik over alle strategiens indsatser, der er relevante for kommunerne.
2. Der etableres en platform for virtuel vidensdeling og erfaringsudveksling; herunder information, vejledning, idekataloger m.v.
3. Projekt om forbedring af kvalitet og entydighed i datagrundlaget, herunder undersøgelse af incitamenterne for at indberette og foretage korrekt indberetning og udtræk, samt forbedringer af affaldsregistret og regulativsystemet mhp. øget brugervenlighed og understøttelse af lokale og centrale behov.

Mere genanvendelse af materialer fra husholdninger og servicesektor

4. Udarbejde en vejledning med eksempler på 3-4 indsamlingssystemer, der fungerer godt, og som understøtter, at affaldet sorteres, så det egner sig til oparbejdning af materialerne til nye produkter af høj kvalitet.
5. Etablerer et partnerskab mellem kommuner, virksomheder, designere, antropologer m.v. om at udvikle enkle og lettilgængelige affaldssystemer.
6. Igangsætter en national kampagne/informationsindsats over for borgerne for at fremme genanvendelse.
7. Analyserer gebyrstrukturer på affaldsområdet, med henblik på at finde veje til understøttelse af ressourcestrategiens mål om mere genanvendelse.
8. Stort og småt brændbart på genbrugsstationerne spiller en central rolle, når mere affald skal udsorteres til genanvendelse. Der iværksættes derfor et projekt herom.
9. Der udarbejdes et ide-katalog til kommunerne mhp. at fremme indsatsen for øget genanvendelse i den kommunale "servicesektor".
10. Der igangsættes et projekt om systematisk modtagekontrol og opfølgning.
11. Der gennemføres en informationskampagne rettet mod servicesektoren, herunder et særligt fokus på virksomheder med stort potentiale for udsortering af organisk affald.
12. Understøtte af udvikling af nye indsamlingsordninger i kommunerne, erfaringsudveksling og pilotprojekter.
13. Understøtte stordriftsfordele og effektive løsninger, så kommunerne der ønsker det kan gå sammen på tværs af kommunegrænser.

Øget kvalitet i genanvendelsen af bygge- og anlægsaffald

14. Gennemførelse af informationskampagne om anmeldereglerne.
15. Fastsættelse af en generel grænseværdi for indhold af PCB i bygge- og anlægsaffald, der nyttiggøres.
16. Der iværksættes et projekt mhp. at afdække mulighederne for producentansvar for vinduer – eventuelt inspireret af den norske ordning.
17. Gennemførelse af krav om, at nedrivning af større projekter skal ske ved selektiv nedrivning.
18. Indførelse af krav om, at nedrivere skal certificeres. KL har desuden et projekt rettet mod udvikling af et bredt kompetenceløft for aktørerne (kommuner og nedrivere) under forberedelse.
19. Undersøgelse af mulighederne for og eventuel regelændring med henblik på øget genbrug og genanvendelse af udvalgte fraktioner.

Grøn omstilling

20. Der er fokus på hele værdikæden, så der f.eks. kan gives tilskud til sorteringsanlæg og nye teknologiske løsninger til behandling og genanvendelse.
21. Der udarbejdes oplysningsmateriale om, hvad affaldet kan anvendes til, og hvem der aftager affaldet, herunder beliggenhed af disse virksomheder. Dette kan være som hjemmeside eller andet.
22. Regeringen har prioriteret tilskud til udvikling af nye teknologiske løsninger, der kan fremme ressourceeffektiviteten og den grønne omstilling i Danmark. Kommunernes viden og erfaringer kan inddrages i forbindelse med eksportfremme for de grønne teknologivirksomheder.

Affaldsdata

23. Inddragelse af kommunerne i arbejdet med Affaldsdatasystemet, NSTAR og Affaldsregisteret – jf. ovenfor.
24. Kvalitetssikring af data
25. Forbedring af rapporter
26. Forbedring af Affaldsregisteret
27. Arbejde for, at kommunerne aktivt bruger ADS i deres tilsyn og planlægning.

Mere og bedre genanvendelse af materialer fra elektronikaffald

28. Aktiv deltagelse i ressourcestrategiens Partnerskab for indsamling af elektronikaffald, så det sikres at kommunernes viden om indsamling af elektronikaffald og batterier inddrages i arbejdet med at kortlægge de affaldsstrømme, der i dag ikke registreres eller indsamles i ikke-lovlige affaldsstrømme, og herefter bidrager til at udvikle initiativer til at øge indsamlingen. Partnerskabet har statslig finansiering i 2014-16. Deltagere i partnerskabet vil desuden være producenter, kollektive ordninger og f.eks. registrerede indsamlere og andre relevante interessenter.

Konference

Der gennemføres i foråret 2015 en fælles konference om ressourcestrategi for affaldshåndtering for politikere på nationalt og kommunalt niveau.

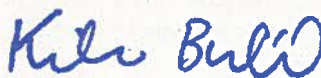
Evaluerings

Aftaleparterne er enige om at igangsætte en evaluering primo 2016 af tilrettelæggelsen af indsamlingen i kommunerne i forhold til, at målsætningen i 2022 nås, og i forhold til at drøfte virkemidler og en ny målsætning i en Ressourcestrategi 2018.



For KL

Jørn Pedersen



For Miljøministeriet Kirsten Brosbøl